

КОММУНИЗМ ҒАЛАБАСИ САРИ, ОЛҒА!

БУТҶҢ ДУҢЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗИ!

КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН

УЗБЕКИСТОН КОМПАТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН» — ОРҒАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

43-ПИЛ ЧИКИШИ
№ 258 (12.007)

Пайшанба, 2 ноябрь 1961 йил

Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

К И Р И Ш

Улуғ Октябрь социалистик революцияси инсоният тарихида янги даври — капитализмнинг емирилиши ва коммунизмнинг қарор топгани даврини очди. Социализм Советлар мамлакатларида тантана қилди, халқ демократияси мамлакатларида ҳал қилувчи ғалабаларга эришди, юз миллионларча кишиларнинг амалий иши, бутун дунё ишчилар синфи революцион ҳаракатининг байроғи бўлиб қолди.

Юз йилдан кўпроқ вақт илгари пролетариатнинг улуғ устозлари Карл Маркс ва Фридрих Энгельс «Коммунистик партия Манifestи»да: «Европа бўйлаб бир шарпа — коммунизм шарпаси ораб юрибди», деб баён қилди. Барча мамлакатлардаги пролетариатнинг мардона ва фидокорона кураши инсониятни коммунизмга яқинлаштирди. Дастлаб ўн ва юзлаб, сўнгра минг ва миллионлаб кишилар коммунизм идеалларидан илҳомланиб, эски дунёни штурм қилдилар. Париж Коммунаси, Октябрь революцияси, Хитойдаги ҳамда Европа ва Осиёнинг бошқа бир қанча мамлакатларидаги социалистик революциялар — булар халқаро ишчилар синфининг коммунизм ғалабаси учун олиб борган қаҳрамонона жангларининг энг муҳим тарихий марраларидир. Бир вақтлар фақат орауғина бўлган коммунизм ҳозирги замоннинг энг буюк кучига, ер юзининг жуда катта қисмида вужудга келтирилган жамиятга айланиб қадар улкан йўл, халқнинг бахт-саодати учун курашчиларнинг қони тўкилган йўл, шонли ғалабалар ва муваффақият магистраллари бўлиб босиб ўтди.

Халқаро революцион ҳаракатнинг маркази XX асрнинг бошида Россияга кўчди. Россиянинг қаҳрамон ишчилар синфи Владимир Ильич Ленин бошлиқ большевиклар партияси раҳбарлиги остида бу ҳаракатнинг авангарди бўлиб қолди. Коммунистик партия социалистик революциянинг илҳомчиси ва йўлбошчиси, тарихда биринчи ишчи ва деҳқонлар давлатининг ташкилотчиси ва раҳбари бўлиб майдонга чиқди, бутун дунё меҳнаткашларининг улуғ устози, номин абдий баҳаёт Лениннинг порлоқ геиниси инсониятга коммунизм йўлини ёритиб бермоқда.

Ленинчи коммунистлар партияси сиёсий кураш майдонига чиқиб, жаҳонда революцион марксизм байроғини баланд кўтарди. Марксизм-ленинизм жамиятнинг революцион ўзгаришнинг қудратли говий куроли бўлди. Партия ҳар бир тарихий босқичда Маркс—Энгельс—Ленин таълимотига амал қилиб, ўз Программаларида илмий асосда таърифлаб берилган вазифаларини ҳал этиб келди.

Большевик партияси 1903 йилдаги II съездида биринчи Программани қабул қилиб, Россиянинг ишчилар синфини, барча меҳнаткашларини чор самодержавиясини, сўнгра эса буржуа тузумини ағдариб ташлаш ва пролетариат диктатурасини ўрнатish учун курашга чақирган эди. 1917 йил февралда чор режими ағдариб ташланди. 1917 йил октябрда пролетар революцияси халқнинг манфур душмани бўлган капиталистик тузумни йўқ қилди. Тарихда биринчи марта социализм мамлакатда дунёга келди. Янги дунёни куриш бошланди.

Партиянинг биринчи Программаси бажарилди. Партия 1919 йилдаги VIII съездида иккинчи Программани қабул қилиб, социалистик жамият куриш вазифасини илгари сурди. Совет халқи ҳалигина юрилмаган йўллардан бориб, қийинчилик ва

муҳтожликни енгиб, Коммунистик партия раҳбарлиги остида Ленин ишлаб чиққан социализм куриш планини амалга оширди. Социализм Совет Иттифоқида тўла ва узил-кесил ғалаба қилди.

Партиянинг иккинчи Программаси ҳам бажарилди.

Совет халқи қилган буюк революцион қаҳрамонлик барча мамлакат ва қитъаларнинг халқ оmmasини ҳаракатга келтирди ва илҳомлаштирди. Мусавфо қилувчи буюк момақалдирок инсоният баҳоридан дарах бериб, бутун дунё устидан янграб ўтмоқда. Европа ва Осиё мамлакатларидаги социалистик революциялар жаҳон социалистик системасини барпо этишга олиб келди. Миллий-озодлик революцияларининг қудратли тулкини империализмнинг мустамлакачилик системасини суғуриб ташламоқда.

Инсониятнинг учдан бир қисми илмий коммунизм байроғи остида янги турмуш қурмоқда. Ишчилар синфининг капитализм зулмидан қутулган биринчи отрядлари ўз синфдош биродарларининг янги отрядларига ғалабани енгиллаштириб бермоқдалар. Социализм дунёни кенгаймоқда. Капитализм дунёни тараймоқда. Ҳамма ерда капитализм ўрнини социализм эгаллаши муқаррардир. Иккинчи тараққийнинг объектив қонуни ана шундай. Империализм енгилмас озодлик процессини тўхтатишга оқиз.

Асосий мазмун капитализмдан социализмга ўтишдан иборат бўлган ҳозирги давр бир-бирига қарама-қарши бўлган иккинчи системанинг кураши давридир, социалистик ва миллий-озодлик революциялари давридир, империализмнинг ҳалок бўлиши, мустамлакачилик системасининг тутатилиши давридир, янгида-янги халқларнинг социализм йўлига ўтиши, социализм ва коммунизмнинг жаҳон миқёсида тантана қилиши давридир. Халқаро ишчилар синфи ва унинг бош фарзанди — жаҳон социализм системаси ҳозирги даврининг марказида турибди.

Эндилда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси (КПСС) ўзининг учинчи Программасини — коммунистик жамият куриш Программасини қабул қилмоқда. Янги Программа социализм куриш практикасини ижодий равишда умумлаштиради, бутун дунёдаги революцион ҳаракат тажрибасини ҳисобга олади ва, партиянинг коллектив фикрини ифодалаб, коммунистик курилишнинг бош вазифалари ва асосий босқичларини белгилаб беради.

Партиянинг олий мақсади коммунистик жамият куришдир, бу жамият байроғига: «Ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша» деб ёзиб қўйилган. Партиянинг: «Ҳамма нарсани учун, инсоннинг бахт-саодати учун» деган шиори тўла амалга ошади.

Пролетар интернационализмга содиқ бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деган жанговар чақириққа ҳамisha амал қилади. Партия СССРдаги коммунистик курилишнинг совет халқининг буюк интернационал вазифаси деб, бутун жаҳон социалистик системасининг манфаатларига, халқаро пролетариат манфаатларига, бутун инсоният манфаатларига жавоб берувчи вазифа деб билади.

Коммунизм барча кишиларни социал тенгсизликдан, зулм ва эксплуатациянинг барча формаларидан, уруш даҳшатларидан халос қилишдек тарихий вазифани бажаради ва ер юзиде барча халқлар учун Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенглик, Биродарлик ва Бахт-саодат барқарор қилади.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА.)

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съездида келган қардош партияларнинг делегациялари шарафига Кремлда қабул маросими

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий Комитети КПСС XXII съездидаги чет эл делегациялари шарафига 1 ноябрда Кремлда қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида 80 коммунистик ва ишчи партияларнинг вакиллари, Африка демократик

деятлари, КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзолари ҳозир бўдилар.

Қабул маросими самимият ва қардошларча дўстлик вазиятида, қардош партияларнинг марксизм-ленинизмга асосланган бирлиги белгиси остида ўтди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПРЕЗИДИУМИ

Л. И. Брежнев.
КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси

Г. И. Воронов.
КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси

Ф. Р. Козлов.
КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари

А. Н. Косигин.
КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси

О. В. Куусинен.
КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари

А. И. Микоян.
КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси

Н. В. Подгорный.
КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси

Д. С. Полянский.
КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси

М. А. Суслов.
КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари

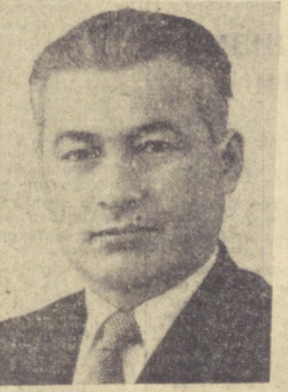
Н. С. Хрущев.
КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари

Н. М. Шверник.
КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси

В. В. Гришин.
КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари

Ш. Р. Рашидов.
КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари

К. Т. Мазуров.
КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари

В. П. Мжаванадзе.
КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари

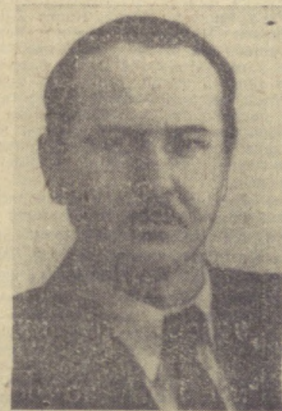
В. В. Шчербицкий.
КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари

П. Н. Демичев.
КПСС Марказий Комитетининг секретари

Л. Ф. Ильичев.
КПСС Марказий Комитетининг секретари

Б. Н. Пономарев.
КПСС Марказий Комитетининг секретари

И. В. Спиридонов.
КПСС Марказий Комитетининг секретари

А. Н. Шелупин.
КПСС Марказий Комитетининг секретари

Н. А. Муравьева.
КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг раиси

З. Т. Сердюк.
КПСС Марказий Комитети хузуридаги Партия Контроли комитети раисининг биринчи ўринбосари

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ П Р О Г Р А М М А С И Б И Р И Н Ч И Қ И С М Капитализмдан коммунизмга ўтиш — инсониятнинг тарққийёт йўли

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

I. КАПИТАЛИЗМДАН СОЦИАЛИЗМГА ЎТИШНИНГ ТАРИХИЙ МУҚАРРАРЛИГИ

Инсониётнинг капитализмдан социализм томон Оқтябрь революцияси бошлаб бораган оламшумул-тарихий бўлиши — жамият тарққийётининг кўнглик натижасидир. Марксизм-ленинизм жамият тарққийётининг объектив қонуниларини ашф этиб, капитализмга ҳос экинликларини ва бу экинликларнинг революцион портлаши ҳамда жамиятнинг коммунизмга ўтиши муқаррарлигини кўрсатиб берди.

Капитализм — сўнгги эксплуататор тузумдир. Капитализм ишлаб чиқарувчи кучларни бениҳоя ривожлантириб, сўнгги ижтимоий тарққийёт йўлидаги жуда катта тўсиқни айланди. XX аср — ишлаб чиқарувчи кучлар гоят ўсган ва фан ривожланган аср — ҳали юз миллионлаб кишиларнинг қашшоқлигига хотима бермаган аср, ер юзидан барча кишиларни моддий ва маънавий бойликлар билан мўл-кўл таъминлаган аср, бунга фақат капитализм айбдор. Ишлаб чиқарувчи кучлар билан ишлаб чиқариш муносабатлари ўртасидаги кучайиб бораётган экинлик инсоният олдида чиринган капиталистик қиёқни ёриб ташлаш, одам яратган қудратли ишлаб чиқарувчи кучларни озод қилиш ҳамда улардан бутун жамият манфаатлари йўлида фойдаланиш вазифасини кескин қилиб кўймоқда.

У ёки бу мамлакатда капитализмнинг пайдо бўлиши ва ривожланиши қандай ўзига ҳос хусусиятларга эга бўлсин, ҳамме ерда бу тузумнинг умумий белгилари ва қонуниятлари бор.

Жаҳон капитализми ва ишчилар синфи революцион курашининг ривожланиши капитализмга ва унинг юқори босқичи бўлган империализмга берилган марксизм-ленинизм аниқлигини — партиянинг биринчи ва иккинчи Программаларида берилган аниқлигини тўғри экинликни тўла исбот қилди. Бу аниқлиқнинг асосий қондалари қуйида ушбу Программача ҳам тақрирланади.

Капитализм даврида асосий ва ҳал қилувчи ишлаб чиқариш воситалари сон жиҳатидан кўп бўлмаган капиталистлар ва ер эгалари синфи қўлида бўлади, ҳоқуқи аҳолининг жуда катта қўшчилигини ишлаб чиқариш воситаларидан маҳрум бўлиши шундан бўлади. Ҳа ҳақ қилувчи қўшчи ҳамда ўз меҳнати билан жамиятнинг ҳукмрон синфлари учун даромад ва бойликлар яратиб беришга мажбур бўлган пролетарлар ва ярим пролетарлар таъинли қилиди. Буржуа давлати, ўзининг формасидан натижа назар, капитализмнинг меҳнат устидан ҳукмронлик қилиш қуролидир.

Ярим капиталистик ишлаб чиқаришнинг — бойлик ортириши учун, қўшмича қийматини ўзлаштириб олиш учун ишлаб чиқаришнинг ривожланиши майда мустақил ишлаб чиқарувчиларни сиқиб чиқаради, уларни капиталистик оғир асоратига солиб қўyadi. Капитализм хотин-қизлар ва болалар меҳнатида жуда кенг қўлмада эксплуатация қилади. Капитализм тарққийётининг иқтисодий қонунилари хонавайрон бўлган деҳқонлар ва шаҳар майда буржуазияси билан доим тўлиб турадиган жуда катта ишчилар армиясини муқаррар равишда келтириб чиқаради. Ишчилар синфини, барча меҳнатқилларни эксплуатация қилиш тўғрисида кучайиб боради, ижтимоий теңгисизлик ўсади. Бойлаб билан камбағаллар ўртасида тафовут ошади, миллион-миллион кишиларнинг азоб-уқубатлари ва қулатилари ортади.

Капитализм фабрика ва заводларга миллионларча ишчиларни йиғиб, меҳнат процессини умумлаштириб, ишлаб чиқаришга ижтимоий характер беради, лекин меҳнат самаралари капиталистлар томонидан ўзлаштириб олинади. Капитализмнинг бу асосий экинлиги — ишлаб чиқаришнинг ижтимоий характерини билан ўзлаштиришнинг ҳуқуқий капиталистик формаси ўртасидаги экинлик — ишлаб чиқариш анархисизда ва жамиятнинг харид қилиш қудратининг ишлаб чиқаришнинг кенгайишидан орқалда қоллишида намоён бўлади, вақт-вақти билан бўладиган, вайронлик келтирадиган иқтисодий кризисларга олиб боради. Кризислар ва сановатнинг туреун давлари, ўз набағида майда ишлаб чиқарувчиларни яна кўпроқ хонавайрон қилади, ёлланма меҳнатнинг капиталга қарама-қарши янада кўпроқ оширади, ишчилар синфи аҳолининг иқтисодий, баъзан эса абсолют ёмонлашувида янада тезроқ олиб боради.

Буржуа жамиятига ҳос экинликлар ўсиб ва ривожланиб бораган сари меҳнатқил ва эксплуатация қилувчи омманинг капиталистик тузумдан норозилиги ҳам ортиб боради, пролетарларнинг сон ўсади ва жипслиги кучаяди, уларнинг эксплуататорларга қарши кураши кескинлашади. Айни замонда капиталистик ишлаб чиқариш муносабатларини коммунистик ишлаб чиқариш муносабатларига айлантиришнинг ишчиларнинг қўшмича қийматини ўзлаштиришнинг ҳуқуқий капиталистик формаси ўртасидаги экинлик — ишлаб чиқариш анархисизда ва жамиятнинг харид қилиш қудратининг ишлаб чиқаришнинг кенгайишидан орқалда қоллишида намоён бўлади, вақт-вақти билан бўладиган, вайронлик келтирадиган иқтисодий кризисларга олиб боради. Кризислар ва сановатнинг туреун давлари, ўз набағида майда ишлаб чиқарувчиларни яна кўпроқ хонавайрон қилади, ёлланма меҳнатнинг капиталга қарама-қарши янада кўпроқ оширади, ишчилар синфи аҳолининг иқтисодий, баъзан эса абсолют ёмонлашувида янада тезроқ олиб боради.

II. ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ ВА СССРДА СОЦИАЛИЗМ ГАЛАБАСИНИНГ ОЛАМШУМУЛ-ТАРИХИЙ АҲАМИЯТИ

Улуг Октябрь дунёдаги энг йирик мамлакатлардан бири бўлган Россияда империализм фронтини ёриб ўтиб, пролетарият диктатурасини ўнатди, янги типдаги давлатни — Совет социалистик давлатини, янги типдаги демократияни — меҳнатқиллар учун демократияни вужудга келтирди.

— Революция вужудга келтирган ишчи ва деҳқонлар қўшчилиги Россияни қонли империалистик урушдан олиб чиқди, мамлакатни унинг эксплуататор синфлари маҳкум этган миллий ҳалокатдан қутқариб қолди, Россия халқларини чет эл капитали асоратига тўшиб қоллиш хавфидан ҳалос қилди.

Октябрь революцияси эксплуатация ва социал адолат-сизлик тузуми таъини турган иқтисодий баъзан емириб ташлади. Совет ҳокимияти сановатни, темир йўллари, банкларни, ерни национализация қилди. У помешчиклар ер эгаллигини тугатди ва деҳқонларнинг ер тўғрисида асрлардан бери қилиб келган орусини рўёбга чикарди.

Октябрь революцияси миллий экинликларнинг парча-чаб ташлади, миллияларнинг акралаб қишига қадар ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини эълон қилди ва таъминлади. Революция эксплуататорларнинг табақа жиҳатдан ва синфий иқтисодларини бутунлай йўқ қилди. У тарихда биринчи бўлиб хотин-қизларни озод қилди ва уларга эркинлик билан баробар ҳуқуқлар берди.

Россиядаги социалистик революция жаҳон капитализмнинг бутун босқичини тағ-тағдан ларзага келтирди, дунё иқтисодий қиёқни систематизация қилди.

Буюк тинчлик ширинлиги илгари сўрган ҳамда халқлар ва мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда янги принципаларни амалга ошира бошлаган давлат халқларо майдонда биринчи марта пайдо бўлди. Инсоният босқичини қўшқилари қарши, тинчлик ва халқларнинг ҳафсизлиги учун олиб бораётган ўз курашида ишончли таъинга эга бўлди.

Октябрь революцияси мамлакатни социализм йўлига олиб чиқди. Совет халқи босиб ўтишни лозим бўлган йўл оғир ва синалган йўл эди. Экин дунёнинг реакцион кучлари Совет ҳокимиятини бешигдаёё бўлиб ташлаш учун бутун чораларни кўрдилар. Ёш Советлар республикаси интервенция ва граждандар урушини, иқтисодий блокада ва ҳўналик вайронлигини, фита ва диверсияни, саботаж ва терроризм ҳамда қўшмича бошқа маънақатларни бошидан кечирди. Мамлакат соқил-қирқоқий, тех-ника ва маданий инқилаб қолдоқ бўлганлиги тўғрисида ишчи ва деҳқонларда давлатни идора қилиш малакаси ва янги жамият қуриш тажрибаси йўқ эди. Социализм қуриш қийинлиқлари шу билан кучайиб кетган экин, СССР қарийб, ўттиз йил мобайида дунёда ягона соци-

Дунёни революцион ўзгаришнинг асосий қаракатлан-тирувчи кучи — энг изчил революцион синф бўлиши ишчи-лар синфидир. Ишчилар синфи синфий жанглар жараё-нида уюшиб боради, ўз қасаба соювлари ва синфий пар-тияларини тўзати, капитализмга қарши иқтисодий, си-сий ва назарий кураш олиб боради. Ишчилар синфи экин жамиятнинг революцион йўл билан ўзгариш ва янги тузум яратишда гарийх вазифани бажара бориб, фақат ўз синфий манфаатларининггина эмас, балки барча меҳ-натқиллар манфаатларининг ҳам ифодасига айланади. У, табиқини, капитализмга қарши курашаётган барча кучларнинг гегемони бўлиб майдонга чиқади.

Социалистик революция галабасининг ва социализм қуришнинг зарур шарти пролетарият диктатураси ва марксизм-ленинизм партия раҳбарлигидир. Пролетарият диктатурасининг олиқ принциплари ишчилар синфи билан меҳнатқил деҳқонлар оммасининг ишчилар синфи ра-ҳбарлиги остидаги мустақим иттифоқидир.

Капитализмнинг концентрациялашиш ва марказлашиш процесси эркин конкуренцияни йўқ қилиб, XX асрнинг бошларида капиталистларнинг бутун иқтисодий ҳаётга ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлиб олган қудратли моно-полистик иттифоқларининг — синдикатлар, картеллар, трестларнинг вужудга келиши, банк капиталининг са-ноат капитали билан қўшилиши, капиталистик бениҳоя концентрациялашувида ҳамда ўзга мамлакатларга ка-питал чиқаришнинг кучайишига олиб келди. Трестлар қатор капиталистик давлатлар гуруҳларини қамраб олиб, энг бой мамлакатлар ўртасида территориял жи-ҳатдан тақсимланган дунёни иқтисодий жиҳатдан бўлиб ола бошладилар. Капитализм ўзининг сўнгги босқичига — монополистик капитализм, империализм босқичига кирди.

Капитализм бутун ер юзига бир қадар теңисроқ ёй-лан давр сакрашисом, ҳалокати тарққийёт билан алма-шинди бу эса капитализмнинг барча экинликларининг — иқтисодий, синфий, ишчилар ва миллий экинликларнинг ил-гари мисли қўрилмаган даражада ўсиб ва кескинлашиб кетишига сабаб бўлди. Империалистик давлатларнинг си-сий бозори учун, капитал солиддан соҳалар учун, ҳов амё учун, ишчи кучи учун ва жаҳонда ҳукмронлик қилиш учун кураши мисли қўрилмаган даражада кескинлашиб кетди. Империализм таъно ҳукмронлик қилган даврда бу кураш муқаррар равишда вайрон қилувчи урушларга олиб келди.

Империализм қарийб ва ўлиб бораётган капитализм-дин социалистик революция арасидир. Жаҳон капи-талистик системаси пролетариятнинг социал революция-си учун умуман пиниб етилди.

Умуман жаҳон капитализм системасининг гоят юқо-ри даражада ривожланиши ҳам, эркин конкуренциянинг давлат-монополистик капитализм билан алмашиши ҳам, банклар, шунингдек капиталистлар иттифоқлари томонидан ишлаб чиқариш процессини ва маҳсулотлар тақсимотини ижтимоий тартибга солиш учун апарат та-ёрлишини ҳам, капиталистик монополияларнинг ўсиши билан боғлиқ бўлган қийматчиликнинг ҳамда синдикат-ларнинг ишчилар синфига қилаётган зулмининг ўсиши, ишчилар синфининг империалистик давлат томонидан қўл қилиниши, пролетариятнинг иқтисодий ва синфий кураши-нинг гоят қийинлашуви ҳам, империалистик уруш келти-риб чиқарилган даҳшатлар, офатлар, хонавайронликлар ҳам — буларнинг ҳаммаси капитализмнинг ҳалокатини ҳамда ижтимоий ҳўжаликнинг юқори тилига ўтиши муқаррар қилиб қўyadi.

Империализмнинг революцион ҳалокати бутун дунё-да бир вақтда соқир бўлибди. Империализм даврда капиталистик мамлакатларнинг иқтисодий ва синфий та-раққийётининг нотенгислиги революцияларнинг турли ма-макатларда турли вақтларда соқир бўлишига олиб кела-ди. В. И. Ленин янги тарихий шароитда социализмга революция назариясини ривожлантирди, дастлаб битта, алоҳида олганин капиталистик мамлакатда социализмнинг галаба қилиши мумкинлиги тўғрисидаги таълимоти иш-лаб чиқди.

Россия империализм системасининг энг заиф звено-си ва унинг барча экинликларни тўлганган жой эди. Шу билан бирга Россияда социализмнинг галабаси учун зарур шароитлар ҳам вужудга келган эди. Россия ишчилар син-фи дунёда энг революционлиги, уюшқонлиги билан фарқ қиларди ва синфий курашининг катта тажрибасига эга эди. Ишчилар синфига революцион назария билан қуrolлан-ган ва синфий жангларда чиниқан марксизм-ленинизм пар-тияси бошчилиги қилар эди.

Болшевиклар партияси ишчилар синфининг соци-ализм учун курашини, сулҳ учун умумхалқ қаракатини, деҳқонларнинг ер учун курашини, Россиядаги экинлик халқларнинг миллий-озодлик курашини бир революцион оқим қилиб бириштирди ва бу кучларни капитализмга ағдариб ташлашга йўладди.

Социал давлат бўлиб келди, душман бўлган капитали-стик қурултонинг шиддатли ҳўжумларига дуч келиб турди. Ана шуларнинг ҳаммаси натижасида капитализм-дан социализмга ўтиш даврида синфий кураш кескин тус олди.

Ленинизм душманлари Россия социалистик револю-ция учун етилмаган, бир мамлакатда социализм қуриш мумкин эмас, деб даъво қилган эдилар. Бироқ ленинизм душманлари шармандау шармисом бўлилар.

Партиядан ва ишчилар синфидан келажакки олдидан қўриб, доно сиебат олиб бориш, мустақим қатъийат ва уюшқонлик, ўз кучига, ўз халқига қатъий ишона талаб қилинди. Жуда мураккаб ҳаёро шароитда, сановт баъза-си нисбатан заиф бўлган, экономикаси урушда бутунлай вайрон этилган мамлакатда, майда товар ишлаб чиқариш жуда устуи бўлган бир шароитда социализм қуришнинг мустақим йўлини солиш ва унинг галабасини таъминлаш зарур эди.

Партия бу тарихий вазифаларни бажаришга қодир экинликнинг қўрсади. Партия Ленин раҳбарлиги остида мамлакатни тўздан қайта қуриш ланини, социализм қу-риш ланини ишлаб чиқди. Ленин капитализмдан соци-ализмга ўтишнинг бутун даври учун пролетар давлати сие-батини ялми жиҳатдан қучур асослаб берди. Ленин со-циализмнинг галабасини таъминлашга мўлжалланган ян-ги иқтисодий сиебатни (НЭПни) ишлаб чиқди. Мамлакатки индустриалаштириш, кишлоқ ҳўжалигини кооперативлашти-риш, маданий революция — Лениннинг социалистик жа-мият қуриш ланининг асосий экинлиги ана шулардир.

Партия бу ланини шўбқаланувчиларга ва таслимчи-ларга қарши, троцкистларга қарши, ўнг опортунистлар-га, миллий оғмачилар ва бошқа душман гуруҳларга қарши шиддатли курашга қаттиқ туриб қийм қилди. Партия бу-тун совет халқини Лениннинг олдидан белгилаб берган режаларини амалга ошириш учун курашга олтантирди.

Уш маҳалда масала ана бу тарзда турарди: е ҳа-лоқ бўлиб, ёки бутун куч билан олға интилиш ва ка-питалистик мамлакатларга иқтисодий инқилабдан етиб олиш керак эди.

Совет мамлакати энг аввало индустриалаштириш вази-фасини ҳал қилмоғи керак эди. Совет Иттифиқи энг қис-қа тарихий муаллада таъриданлар ердан олмай туриб, ҳокимият замон йирик соқиллиги қулади. Дастлабдан уч-беш йиллик ланиларнинг (1929-1941 йиллар) бажарилиши натижасидаёё Совет Иттифиқи қудратли индустрия дав-латига айланди, капиталистик мамлакатларга иқтисодий қарама-қарши батамом кутулади. Совет давлатининг муво-фаа қобилияти бекинб ўзди. СССР янги индустриалашти-рилиш ишчилар синфининг, бутун халқнинг буюк жасора-тидир, халқимиз мамлакатни қолоқлиқдан олиб чиқриш

учун кучини ҳам, маблагларини ҳам аймади, маҳрумлиқ-ларга онгли равишда борди.

СССР қаби мамлакатда социализм тақдир, кўп жи-ҳатдан, энг қийин проблемани — майда тарққ деҳқон ҳўжалигининг социалистик кооперативлаштириш йўлига ўтиш проблемасини ҳал этишга боғлиқ эди. Деҳқонлар партия раҳбарлиги остида, ишчилар синфининг ҳар то-монлама ёрдами ва қўллаб-қувватлаши орқасида соци-ализм йўлига кирди. Миллионларча майда янча ҳўжали-лар ихтиёрий равишда қолхозларга ўтишлар. Кўпроқ совет давлат ҳўжаликлари (совхозлар) ва машина-трактор станциялари (МТСлар) гузиди. Совет кишлоқининг йи-рик социалистик ҳўжаликка ўтиши иқтисодий муноса-батларда, деҳқонлар турмушининг ҳамма укладида буюк революция юз берганини билдиради эди. Коллективлаш-тириш кишлоқни қулоқлар асоратидан, синфий табақа-ланишдан, хонавайронлик ва қашшоқликдан абадий ҳалос қилди. Азаладан ҳал қилимай келган деҳқонлар масаласи Лениннинг кооператив лани асосида чинакам ҳал этилди.

Социализм қуриш кенг халқ оммасининг маданиятини юксалтиришнинг талаб қиларди. Бу вазифа ҳам муваффа-қияли бажарилди. Мамлакатда маданий революция амалга оширилди. Маданий революция меҳнатқил омма-ни маънавий қудлик ва жаҳодатдан қутқарди, уларни ин-соният бўлган маданий бойликлардан баҳраманд қилди. Кўпчилик аҳолиси саводсиз бўлган мамлакат фан ва ма-даният қўшқилари сари жуда катта парвиз қилди.

Муқаррарлиги Маркс ва Энгельс томонидан ялмий равишда олдидан айтиб берилган социализм, қуриш ланини Ленин тузиб берган социализм Совет Иттифи-қида реал воқеликка айланди.

Социализм ишлаб чиқариш воситаларига ҳуқуқий мўлчиликнинг ҳукмронлик қилишига, жамиятнинг душ-ман синфларга бўлинишининг ана шу манбага абадий хотима берди. Ишлаб чиқариш воситаларининг социали-стик мўлчилик жамиятнинг мустақим иқтисодий негизига айланди. Ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожланиши учун чексиз имкониятлар очилди.

Социализм буюк социал проблемани ҳал қилди — эксплуататор синфларни ва қишини киши эксплуатация қилишини келтириб чиқарувчи сабабларни тугатди. СССР-да икки дўст синф — ишчилар синфи ва деҳқонлар синфи қолди. Шу билан бирга бу синфларнинг ўзлари ҳам ўз-гарди. Социалистик мўлчилик икки формасининг умумий-лиги ишчилар синфи билан қолхозчи деҳқонларни бир-бири қийинлаштирди, уларнинг иттифонини мустақимлашти-рди, уларнинг ўзларини буюлмаз дўстлигига айлантирди. Халқ орасидан чиққан ва социализмга соқиб бўлган янги иттигоний экинлик ўсиб етилди. Шаҳар билан кишлоқ ўр-тасида, ақлий меҳнат билан ижтимоий меҳнат ўртасида ма-жбур бўлган қарама-қаршилиқ тугатилди. Ишчилар, деҳ-қонлар, иттигонийнинг тўб манфаатларининг умумий-лиги заминда совет халқининг буюлмаз социал-синеий ва гоявий бирлиги вужудга келди.

Совет мамлакатда социализмнинг «ҳар мидан қоб-илиятга яраша, ҳар кимга меҳнатига яраша» деган при-нципи амалга оширилди. Бу принциппи жамият аъзолари-нинг меҳнат натижаларидан моддий манфаатдорлигини таъминлайди. Шахсий манфаатлар билан ижтимоий ма-нафаатлари энг яхши уйғунлаштиришга имкон беради ҳамда меҳнат умумдорлигини ошириш, экономикани юкс-алтириш ва халқ фаровонлигини оширишнинг қудратли стимули бўлиб хизмат қилди. Меҳнатқилларнинг экс-плуататорлар сўи эмас, балки ҳам учун, ўз жамияти учун ишлаётганини ағлашга меҳнат қайтарини, новатор-лиқни, иқидий таъаббосни, оммавий социалистик мусо-бақни келтириб чиқаради. Социализм — меҳнатқил омманинг жонли ижодидир. Янги ҳаёт қуришда ҳалқ оммаси активлигининг ўсиши — социализм даврининг қонунидир.

Социализмнинг мақсади — ижтимоий ишлаб чиқа-риш узулсиз ривожлантириш ва тақомиллаштириб бо-риш йўли билан ҳалқнинг ўсиб бораётган моддий ва ма-даний аҳтўбжларини тобора тўлароқ қондиришдир.

Социалистик жамиятнинг бутун ҳаёти кенг демокра-тия асосига қурилади. Меҳнатқиллар Советлар, қасаба соювлари ва бошқа оммавий-жамоат ташкилотлари ор-қали давлат ишларини бошқаришда, иқтисодий ва мада-ний қурилиш масалаларини ҳал этишда актив қатнаша-дилар. Социалистик демократиянинг брми қўриниши, ки-шиларнинг — сўз, маъбурут, матинга ва йиғилишларда эркин-лигини, сайлаш ва сайланиш ҳўқуқини, ҳам соқил ҳўқуқ-ларини — меҳнат қилиш, дам олтиш, бепул билим олиш ва бепул медицина ёрдами олиш, қариганда ва насал бўлган ёки меҳнат қобилиятини йўқотган ҳўрларда моддий таъ-минот олиш ҳўқуқи, барча ирқ ва миллият граждандари-нинг теңг ҳўқуқлиқлигини, давлат ҳўжалик ва маданий ҳаётининг барча соҳаларида хотин-қизларнинг эркинлик билан теңг ҳўқуқлиқлигини ўз ичига олади. Буржуа де-мократиясига қирама-қарши ўлароқ, социалистик демокра-тия халқнинг ҳўқуқларини эълон қилибгина қолмасдан, балки бу ҳўқуқларнинг реал амалга оширилишини ҳам таъминлайди. Совет жамияти заксининг ҳақийқ эркин-лигини таъминлайди. Одамнинг эксплуатациядан озод қилинганлиги — бу эркинлиқнинг юксак қўринишидир. Чинакам соқил адолат аввало ана шулардир.

Социализм фанининг раванқ топиши учун энг қулай шароит яратди. Совет фанининг муваффақиятлари, со-циалистик турмуш устуқчилигининг брми қўриниши, со-циализм шароитида фанининг тарққийёт учун чексиз им-кониятлар боплигини ва фанининг роли ўсаётганлигини кўрсатди. Социализм галаба қилган маданиятнинг атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланиш даври-ни биринчи бўлиб очиб бериш, космик фазога биринчи бўлиб йўл очини қонунлидир. Ерининг ва Қўшнинг сунъий йўлдошлари, қудратли космик ракета-лар ва планета-ларро космик кемалар, атом элентр станциялари, совет кишининг дунёда биринчи бўлиб космик кемада ер кура-си атофидида зафарли парвоз қилиши галаба қилаётган коммунизм иқидий кучларининг тиксоти, бутун инсо-ният иқтихори бўлиб қолди.

III. ЖАҲОН СОЦИАЛИЗМ СИСТЕМАСИ

Совет Иттифиқи коммунистик қурилиш вазифаларини ёлғи ўзи эмас, балки социалистик мамлакатларнинг қар-дошлик оиласида ҳал қилмоқда.

Иккинчи жаҳон урушида Совет Иттифиқининг ҳал қи-луви роль ўйнади. Орқасида герман фашизми ва япон империализмининг тор-мор қилиниши Европада ва Осеёдаги бир қанча мамлакатларнинг халқлари томонидан капи-талистар ва помещиклар ҳокимиятини ағдариб ташлаш учун кулай шароит вужудга келтирди. Албани, Болга-рия, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Вьет-нам Демократик Республикаси, Хитой, Корея Халқ Де-мократик Республикаси, Польша, Руминия, Чехослова-кия халқлари, илгарироқ эса Мўғулистон Халқ Республи-касининг халқлари Совет Иттифиқи билан бирлиқда со-циалистик лагерни ташкил қилиб, социализм қуриш йў-лига кирдилар. Югославия ҳам социализм йўлига кирди. Бироқ Югославия раҳбарлари ўз ревизионистик сиеба-ти билан Югославияни социалистик лагерга ва халқ-ро коммунистик қаракатга қарши қўйдилар ҳамда юго-слав халқининг революцион ютуқларини қўлдан бериш хавфини тугдирдилар.

Европа ва Осеё мамлакатларидаги социалистик ре-волюциялар империализм позицияларига янгидан қудрат-ли зарба берди. Хитойда революциянинг галабаси айниқ-са катта аҳамиятга эга бўлди. Европа ва Осеё мамлакат-ларидаги революциялар 1917 йил Октябрдан кейин жа-ҳон тарихидаги энг йирик воқеадир.

Жамият сиебий тузалинишининг янги, формаси — про-летарият диктатураси формаларидан бири бўлган ҳалқ демократияси вужудга келди. Халқ демократияси импе-риализм заифланган ва кучлар нисбати социализм фой-дасига ўтарган шароитда социалистик революция тарақ-қийётининг ўзига ҳос хусусиятларини аие эътирди. Халқ демократиясидан айрим мамлакатларнинг тарихий ва мил-лий хусусиятлари ҳам ўз ифодасини топди.

Миллий масаланинг ҳал қилиниши — социализмнинг энг буюк ютуғидир. Юздан ортин миллат ва халқлар яшайдиган Совет Иттифиқи қаби мамлакат учун бу маса-ла алоҳида аҳамиятга эга. Социалистик жамиятда миллат-ларнинг сиебий теңг ҳўқуқлиқлиги таъминланибгина, уларнинг совет миллий давлати тузалибгина қо-май, уларнинг экин тузумдан мерос қолган иқтисодий ва маданий теңгсизлиги ҳам тугатилди. Барча совет миллий республикалари ўзаро қардошларча ердан, биринчи навбатда улуг рус халқининг ёрдами таъиниб, ўларига ҳозирги замон сановатини, ишчилар синфи ва интеллиген-циянинг миллий надрларини вужудга келтирдилар, ша-қлан миллий, маъмуран социализм маданиятини ривож-лантирдилар. Илгари қолоқ бўлган қўшмича халқлар капиталистик қараққийёт босқичини четлаб ўтиб, соци-ализмга келдилар. Теңг ҳўқуқли халқларнинг ихтиёрий асосларда ягона кўп миллатли давлатга — Совет Соци-алистик Республикалари Иттифиқида бирилашуви ва жипс-лашуви, уларнинг давлат, ҳўжалик ва маданий қурилиш мустақим ҳамкорлиги, қардошларча дўстлиги, улар эко-номикаси ва маданиятнинг раванқ топиши ленинча мил-лий сиебатининг энг мўҳим аянчидир.

Совет халқи ижтимоий тарққийётнинг янги йўлини очиб ташаббусқори, пионери бўлибдиган тарихий роль бажаришга муяссар бўлди. Бу совет халқидан алоҳида куч-қайратни, янги жамият қуриш формалари ва методла-рини тинчлай ахтариб топишни, бу форма ва методларни ҳаёт ўтида синаб қуришни талаб қилди. Совет халқи қирғи йилдан сар кўпроқ муалдатини қарийб йигирма йи-ли мобайида ўз куч-қайратини империалистик давлат-ларнинг ҳўжумларини қайтарини ва урушлар вайрон қи-лган халқ ҳўжалигини тиклаш учун сарфлагига мажбур бўлди. Совет тузуми тарихда маълум барча урушларнинг энг оғир бўлган Улуг Ватан уруши йилларида айниқса қаттиқ синаовдан ўтди. Совет халқининг бу урушда қо-зонган галабаси социалистик жамиятнинг илгариллаб бо-рувчи тарққийётини тўхтатиб қўла оладиган куч дунёда йўқлигини исботлади.

Совет халқи босиб ўтган йўлнинг асосий сабоқлари нималардан иборат?

СССРнинг тажрибаси халқларнинг фақат социалистик революция ва пролетарият диктатурасини амалга ошириш натижасидагина социализмга чиқа олиши мумкинлигини исбот қилди. Бу тажриба социалистик революция ва со-циалистик қурилишнинг асосий принциплари — Совет Ит

(БОШИ 1, 2 ва 3- БЕТЛАРДА).

Агач меҳнатқарлар ўз мамлакатларининг миллий суверенитетининг қатъий ҳимоя қилиб, ўз ҳерриторияларида чет эл ҳарбий базаларини туғатишга ва мамлакатларини агрессия ҳарбий блоклардан чиқаришга эришсалар, контрреволюцияни экспорт қилишининг олдин оlish осон бўлади.

Пролетарнат диктатураси — жуда кўпчилигининг озчи-

Чет эл капиталі антиимпериалистік сийасетін амалга шайрайткан батанбарвар, демократик кулчларинг кенг куламма, бирлешув олимпиагина чекинади. Феодал негизлери факат умуумдемократик харакат тазийки остидагина кулаши мумкин. Факат чукур агар ислохотлар ва кейг деҳқонлар харакатийгина ишла чикарувчи куллар тарафқарини буюб турган урта аср қолдиқларини сунури ташлай олади. Осгн, Африка ва Латин Америкаси халкълари олимпиа кескин турган озинков проблемасини

КПСС бундан буён ҳам ўз куч-гайратини барча мамлакатлардаги коммунистлар улуғ армияси сафларининг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлашга қаратади.

Ушбуған хайқилларнинг озонлик харакати кўнгина мамлакатларда миллатчилик байроғи остида ўтмонда. Марксчилар-демократлар эзилган миллатлар миллатчилигини бадан эзувчи миллатлар миллатчилигини фарк қиладилар. Эзилган миллатнинг миллатчилигида азиятга қарши **умум-демократик** маъзун бор, шунинг учун коммунистлар уни муайян босқинда тарихан тўғри деб билиб, қўллаб-қувватлайдилар. **Умумидеократик** маъзун эзилган хайқилдар

Социализм халқларга нима бера олади?

КПСС мустамлака ва ярия мустамлака кишандларини парчалаб таълимдан халқлар билан қардошларча иттифок бўлиши учун ёлқини қўйиб, энг муҳим негизлардан бири деб билди. Бу иттифок жисатга, мулкка, эллик жажон миллий-озодлик ҳаракати ҳаётий мановатларини умумийлаштира асослангандир. КПСС миллий мустақилликни қўлга киришти ва мустақамлаш бўлган бораётган халқларга, мустамлака системасини ⁸ буталмон тутатиш учун курашаётган барча халқларга ёрдам беришини ўзининг интернационал бурчи деб ҳисоблайди.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх»
бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.
Р. 01780. Намун В. 258.